

1. Referentie

Referentie	Verschuere, K. (2002). Gehechtheid aan vader en moeder, zelfwaardering en sociaal-emotioneel functioneren van jonge kinderen. In H. Van Crombrugge, D. Verstraeten, D. Mortelmans, J. Raphael-Leff, S. Vandewaerde, G. Van Hove, P. Verhaeghe, K. Verschuere, B. Van den Bergh, N. Van Ranst, V. Duindam, F. Deven, J. Peeters & M. Michielsen (Eds.), <i>Vaders in soorten. Vaders in soorten en maten gewikt en gewogen</i> (pp. 117-130). Tiel: Lannoo.
Taal	Nederlands
ISBN	90-209-5047-9
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Karine Verschuere onderzocht in welke mate de gehechtheid aan vader of moeder een effect heeft op het zelfbeeld en de socio-emotionele functionering van een kind. Bowlby formuleerde voor het eerst de 'gehechtheidstheorie' en beweerde dat vooral de kind-moedergehechtheid van doorslaggevend belang was voor de ontwikkeling van het kind omdat een kind altijd één figuur aan de top van een hiërarchie plaatst.

Een empirisch onderzoek uitgevoerd door de auteur toont echter aan dat dit niet het geval is en dat zelfs op sommige domeinen de kind-vadergehechtheid doorslaggevend kan zijn voor de ontwikkeling van het kind, met name op gebied van sociaal-emotioneel functioneren.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Eigenwaarde, gehechtheid, gehechtheidsband, gehechtheidsrelatie, gehechtheidstheorie, kleuters, moeder, ouders, socio-emotionele functioneren, vader, zelfbeeld, zelfwaarde

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Karine Verschuere Centrum voor Schoolpsychologie Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Tiensestraat 102 3000 Leuven Tel: 016/ 32 60 03 Fax : 016/ 32 61 44 http://www.psy.kuleuven.ac.be/school/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is gehechtheid een zaak van moeders? Zijn kinderen veiliger gehecht aan hun moeder... of aan hun vader? Wat zijn de effecten van gehechtheid aan vader en moeder?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Literatuurstudie eigen empirisch onderzoek: De kleuters werden uitgebreid individueel onderzocht in een apart
--------------------	--

	lokaal in de school. De ouders werden achteraf thuis geïnterviewd. Er werd een representatieve of narratieve gehechtheidsmeting gebruikt: de kwaliteit van de gehechtheid wordt afgeleid uit het patroon van communicatie over gehechtheidsrelevante interacties. Er werd gebruik gemaakt van verhalen, gespeeld door een poppenfamilie. Kind-moeder- en kind-vadergehechtheid werden onderzocht. De zelfwaardering van de kinderen werd gemeten met een handpopinterview, waarbij 20 vragen worden gesteld aan het kind dat met een handpop antwoordde. Het sociaal-emotioneel functioneren werden beoordeeld door de kleuterleidster aan de hand van gestandaardiseerde vragenlijsten. Vervolgstudie: drie à vier jaar na het oorspronkelijke onderzoek. Zelfwaardering werd gemeten via een directe zelfrapportagemeting. De sociaal-emotionele competentie werd onderzocht met leerkrachtschalen en gedragsnominaties door klasgenoten.
Onderzochte groep	Literatuur: internationale studies met resultaten van empirisch onderzoek Eigen onderzoek: 80 kleuters (40 jongens/40 meisjes), gemiddeld 5 jaar en 5 maanden oud (tussen 55 en 77 maanden). Via kleuterscholen werden ze gerekruteerd. Vervolgstudie: 68 van de 80 kinderen namen opnieuw deel, 32 jongens en 36 meisjes. Zij zaten in het derde of vierde leerjaar en waren gemiddeld 9 jaar oud.
Bereik	/

7. Resultaten

	Uit literatuurstudie over de internationale onderzoeken die verricht werden inzake gehechtheidstheorie, blijkt dat kinderen aan beide ouders gehecht zijn, dat ze in stressvrije situaties soms de voorkeur geven aan hun vader, in stressvolle situaties aan hun moeder. Veilig gehechte kinderen functioneren beter op emotioneel-sociaal vlak en hebben meer eigenwaarde. Uit het eigen onderzoek blijkt dat een grote meerderheid van de kinderen veilig gehecht is aan vader en dat ze ook gelijk gehecht zijn aan de moeder. Iets minder dan de helft van de kinderen is anders gehecht aan moeder dan aan vader. Er is dus geen dominantie van de moeder-kind gehechtheid. De kwaliteit van de gehechtheidsrelatie met de moeder hangt samen met het al dan niet ontwikkelen van eigenwaarde bij het kind. De kwaliteit van de gehechtheidsrelatie met de vader hangt samen met de sociaal-emotionele competentie van het kind.
--	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Schalenbourg, K. & Verschueren, K. (2002). *Kleuters met probleemgedrag: te lakse vader, te strenge moeder?* Onuitgegeven Onderzoeksrapport, K.U.Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Centrum voor Schoolpsychologie.

Stevenson-Hinde, J. & Verschueren, K. (2002). Attachment in childhood. In P.K. Smith & C.H. Hart (Eds.), *Blackwell Handbook of Childhood Social Development* (pp.182-204). London: Blackwell.

Van Crombrugge, H., Verstraeten, D., Mortelmans, D., Raphael-Leff, J., Vandewaerde, S., Duindam, V., Deven, F., Peeters, J. & Michielsens, M. (Eds.) (2002). *Vaders in soorten. Vaders in soorten en maten gewikt en gewogen*. Tielt: Lannoo.

Verschueren, K. & Marcoen, A. (1994). *Test met gehechtheidsverhalen classificatiesysteem. Aanpassing van de Doll Stories Completion Task van Cassidy (1986) voor gebruik bij 4,5 tot 6-jarigen*. Onuitgegeven Onderzoeksrapport, K.U.Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Centrum voor Ontwikkelingspsychologie.

Verschueren, K. & Marcoen, A. (1999). Representation of self and socioemotional competence in kindergartners. Differential and combined effects of attachment to mother and to father. *Child Development*, 70, 183-201.

Verschueren, K. & Marcoen, A. (2000). Gehechtheid in de kleuterleeftijd. In J.D. Bosch, H.A. Bosma, R.J. Van der Gaag, A.J.J.M. Ruijsenaars & A. Vyt (Eds.), *Jaarboek ontwikkelingspsychologie, Orthopedagogiek en Kinderpsychiatrie 4, 2000-2001* (pp.294-328). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Verschuere, K., Maroen, A. & Schoefs, V. (1996). The internal working model of the self, attachment and competence in five-year-olds. *Child Development*, 67, 2493-2511.

Verschuere, K., Schoefs, V. & Maroen, A. (1994). *Handpop Interview. Instructies en codering. Een aanpassing van Cassidy's codeersysteem (1986)*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, K.U.Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Centrum voor Ontwikkelingspsychologie.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Bij het ontstaan van de gehechtheidstheorie ging men ervan uit dat vooral de gehechtheid aan de moeder een cruciale rol speelde in de ontwikkeling van het kind. Vele onderzoeken waren teveel gefixeerd op moeders.

Vandaag gaat men ook na wat de rol van de vader kan zijn in de gehechtheidstheorie. Vele studies tonen aan dat de gehechtheid aan de vader inderdaad ook een belangrijke rol kan spelen.

Karine Verschuere voerde een empirisch onderzoek uit bij kleuters en deed een opvolgingsonderzoek een viertal jaren later. Vaders kunnen, zo blijkt, even goed als moeders een veilige thuisbasis zijn voor kinderen in stresssituaties of wanneer kinderen de buitenwereld willen exploreren.

De ontwikkelingsuitkomsten zijn echter wel verschillend dan bij moeders. Bij een veilige gehechtheidsband tussen vader en kind is het kind onafhankelijker en verkent het op een zelfzekere wijze de buitenwereld (sociaal-emotionele competenties). Bij een veilige band met moeders krijgt het kind een positief zelfbeeld.

Ook de langetermijneffecten van de gehechtheid waren belangrijker bij de vader dan bij de moeder, behalve voor meisjes wat betreft de sociale omgang met andere meisjes. Daar was de kind-moedergehechtheid doorslaggevend.

Het onderzoek wees ook uit dat één ouder met een veilige gehechtheidsband met het kind de onveilige band van de andere ouder met het kind gedeeltelijk kan compenseren.